

Päivitetty 1.8.2019									
NR	Luku	Selonteon osa-alue	Toimenpide	Vastuutahot	Kytkös eduskunnan kannanottoon	Priorisointi 1-25 Ruoka2030 toimeenpanokyselyn pohjalta ja aikataulu	Mitä tehty 18.1.2016 jälkeen	Mitä vielä tehtävää 2020 mennessä?	
1	2	Alkutuotanto	Vaikutetaan eri EU-instituutioiden ja toisiin jäsenvaltioihin, jotta EU:n yhteinen maatalouspolitiikka myös vuoden 2020 jälkeen huomioi Suomen erityispiirteet tuotannon ohjaamisessa, eri tukijärjestelmissä ja rahoituksessa. Jäsenmailla tulee saada mahdollisimman joustavasti soveltaa tukijärjestelmää omiin olosuhteisiinsa. Turvataan alueiden välisiä luonnonhaittojen eroja tasaava tukirahoitus ja tukijärjestelmien joustavuus olosuhteiden mukaan.	MMM/EUKA, MY, MAKE	"Eduskunta edellyttää, että VN lisää ja tehostaa systemaattisesti ruokasektoria koskevaa ennakkovaikuttamista EU-lainsäädännön valmistelussa."	8. Kestävän ruoantuotannon edistäminen tukijärjestelmissä	Kansallinen CAP-valmistelu on jatkunut työpajoissa, työ- ja ohjausryhmissä 2019. CAP- valmisteluun on voinut osallistua myös Otakantaa.fi-palvelun kautta. EU-vaikuttaminen eri instituutioiden ja jäsenmaihin on koko ajan käynnissä. Eri yhteyksissä on monipuolisesti tuotu esille Suomen kantoja (esityksissä, puheissa, kirjallisesti, asetuskommenteissa). Suomi jatkaa EU-pj-kaudellaan CAP-uudistuksen eteenpäin viemistä.	Tarkempia kirjallisia ehdotuksia, komission tiedonantojen ja asetusehdotusten perusteella (rahoituskehysten varmistuminen). Säädösesitysten aktiivista käsittelyä. Jatkuu sidosryhmäyhteistyötä ja tutkimustiedon hyödyntämistä valmistelussa.	Valmistellaan aikanaan vuoden 2027 jälkeen alkavan kauden rahoitus ja toimenpiteet.
2	2	Alkutuotanto	Otetaan tukijärjestelmien suunnittelussa huomioon kestävän ruuantuotannon tavoitteet ja kulutuskysynnän muutokset.	MMM/MAKE, MY, EKY		8. Kestävän ruoantuotannon edistäminen tukijärjestelmissä	Maataloustuotannon ympäristölliseen kestävytyteen liittyvät, kansainvälisiin sopimuksiin perustuvat kansalliset strategiat ja toimeenpano-ohjelmat sekä asiaan liittyvä säädöstö on koottu taulukoksi. Kulutuskysynnän huomioon ottaminen on käynnissä esim. MAKERA-hankkeessa eläinten hyvinvointimerkinnästä (jatkuu vuoteen 2020 asti). Suomen Akatemian kestävän ruuantuotannon tutkimusohjelma Kohti kestävää, terveellistä ja ilmastoneutraalia ruokajärjestelmää (FOOD) https://www.aka.fi/fi/strategisen-tutkimuksen-rahoitus2/ohjelmat-ja-hankkeet/kohti-kestavaa-terveellista-ja-ilmastoneutraalia-ruokajarjestelmaa-20192025/ .	Huomioidaan vuoden 2020 jälkeisen maatalouspolitiikan suunnittelussa Suomea koskevien kansainvälisten ympäristöön ja ilmastoon liittyvien sopimusten toteuttaminen kansallisten asiaan liittyvien strategioiden ja toimeenpano-ohjelmien mukaisesti.	Huomioidaan vuoden 2027 jälkeisen maatalouspolitiikan suunnittelussa Suomea koskevien kansainvälisten ympäristöön ja ilmastoon liittyvien sopimusten toteuttaminen kansallisten asiaan liittyvien strategioiden ja toimeenpano-ohjelmien mukaisesti. Kestävä ja ilmastoystävälinen ruuantuotanto on mukana hallitusohjelmassa.
3	2	Alkutuotanto	Parannetaan peltojen pitkäjänteistä hoitoa edistämällä muun muassa maaperän hiilen lisäämistä, ravinnekierätystä ja vesitalouden hallintaa.	MMM/MY, MAKE, MARY, LUVE, MY			Tukijärjestelmien toimeenpano on jatkunut (täydentävät ehdot, viherryttäminen, maaseutuohjelman toimenpiteet, ml. hankkeet). Ravinteiden kierrätyksen kärkihankkeen tulosarvioinnin perusteella muutos kohti kestävämpää ruokajärjestelmää sekä bio- ja kiertotaloutta on selvästi edistynyt. Monien aiemmin jätteinä pidettyjen materiaalien arvo on noussut. Viime vuosina on entistä selvemmin herätty fosforivarojen rajallisuuteen ja typpilannoitteiden valmistuksen ilmastopäästöihin. Vuonna 2018 teetety ulkopuolisen arvion mukaan kärkihankkeet ovat parantaneet Suomen osaamista ravinteiden kierrätyksessä ja lisänneet yritysten ja tutkimuksen välistä yhteistyötä. Tutkimushankkeissa keskityttiin mm. maaperän hiilen lisäämiseen ja säilyttämiseen.	Rahoitetaan asiaa koskevaa tutkimusta. Suunnitellaan asiaa edistäviä toimenpiteitä vuoden 2020 jälkeiseen CAP-järjestelmään. Varmistetaan toimenpiteiden rahoitus ja/tai laaditaan tarvittavat säädökset.	

NR	Luku	Selonteon osa-alue	Toimenpide	Vastuutahot	Kytkös eduskunnan kannanottoon	Priorisointi 1-25 Ruoka2030 toimeenpanokyselyn pohjalta ja aikataulu	Mitä tehty 18.1.2016 jälkeen	Mitä vielä tehtävä 2020 mennessä?	
4	2	Alkutuotanto	<i>Otetaan tukijärjestelmiä kehitettäessä huomioon myös eri tukivälineiden ja -ehtojen vaikutus peltomaan hintaan sekä tukijärjestelmän aiheuttama hallinnollinen taakka.</i>	MMM/MY, MAKE, MY			Vaihtoehtoisia polkuja Suomen ja EU:n tulevaan maatalouspolitiikkaan tutkittiin Luken ja PTT:n CAPMAP-tutkimushankkeessa, jossa selvitettiin myös peltomaan hinna muodostusta ja siihen vaikuttavia tekijöitä. Tukiehtojen ja -järjestelmien selkiyttäminen ja yksinkertaistaminen on tärkeä osa tulevan kauden valmistelua. Viljelijöille on laadittu tuotantoa lakisääteistä ja tukijärjestelmien vaatimaa kirjanpitoa koskeva opas. Tukien toimeenpanon ja valvonnan kehittämismahdollisuuksia on käyty läpi.	Huomioidaan vuoden 2020 jälkeisen maatalouspolitiikan suunnittelussa. Tukien painopistettä siirretään asteittain aktiivitoille kehittämistoimenpiteisiin.	Valmistellaan aikanaan vuoden 2027 jälkeen alkavan kauden rahoitus ja toimenpiteet
5	2	Alkutuotanto	<i>Kannustetaan tuottajia uusiin yhteistyömuotoihin tuottavuuden ja resurssitehokkuuden lisäämiseksi, kiinteämmän tuottaja-kuluttajayhteistyön luomiseksi ja siten markkinoiden kehittämiseksi.</i>	MMM/MAKE, MARY, MY MTK, SLC?	<i>"Eduskunta edellyttää, että VN edistää nykyistä tehokkaammin ruokamarkkinoiden aitoa toimivuutta ja kilpailullisuutta ja tarvittavin lainsäädäntötoimin huolehtii markkinoiden tasapuolisesta kilpailuasetelmasta."</i>	9. Kannustaminen ja ohjaaminen uusiin yhteistyömuotoihin	Investointitukijärjestelmässä osana ohjelmaa yhteisinvestointeihin kannustetaan mm. valintamenettelyn puitteissa. Yhteisen markkinajärjestelmäasetuksen art 162 muutettu siten, että useammalta tuotesektorilta olisi mahdollista perustaa tuottajaorganisaatio. Maaseudun kehittämissuunnitelmassa välineitä tavoitteen toteutumiseen (mm. yhteistyötoimenpide ja maataloustuotteita jalostavien mikroyritysten yhteisinvestoinnit). Alueilla käynnissä useita aiheeseen liittyviä hankkeita. Mäkelän selvitys 2017 ruokaketjun toiminnan kehittämiseksi ja elintarvikeviennin edistämiseksi. Karhisen selvitys maatalouden kannattavuuden parantamiseksi julkistettiin vuoden 2019 alussa. Vuoden 2019 alusta voimaan tuli elintarvikemarkkinalaki ml. elintarvikemarkkinavaltuutus.	Kannustetaan investointituen avulla maatalousyrittäjiä tuottavuutta parantaviin yhteisinvestointeihin.	
6	2	Alkutuotanto	<i>Lisätään kotimaisen ruoka- ja rehuvalkuaisen tuotantoa tutkimuksen ja kasvinjalostuksen keinoin sekä tukijärjestelmiä kehittämällä.</i>	MMM/MARY, Boreal, Luke		15. Kotimaisen valkuaisutuotannon lisääminen	Kotimaisen valkuaisen käytön lisäämistä on tutkittu SCENOPROT (https://www.luke.fi/scenoprot/wp-content/uploads/sites/5/2019/05/Luke_ScenoProt-esite_2019_A5_Digi_Sivut_FINAL.pdf) ja HYVÄREHU -hankkeissa.		
7	2	Alkutuotanto	<i>Panostetaan voimakkaasti kestävästi tuotetun sadon lisäämiseen ja edistetään viljelykasvien keskisatojen merkittävästi parantamista maaperän hyvällä hoidolla, kuivatus- ja kastelujärjestelmien kehittämisellä, sopivilla viljelykierroilla ja hyödyntämällä uusinta tuotantoteknologiaa.</i>	MMM/MAKE, tieto- ja tutkimustoimiala, Mavi, Luke ja neuvontajärjestöt			Maaseutuohjelman ns. NEUVO2020 ja siihen kuuluvien neuvojien täydennyskoulutus. Maatalouden investointituella rahoitetaan mm. salaajitusta ja säätlösalaajitusta. Makerasta rahoitetaan myös peltomaan peruskuidatusta ja hankkeita, joilla edistetään alaan liittyvää tutkimusta ja tiedon levittämistä.	Seuraavan ohjelmakauden valmistelussa pyritään turvaamaan edelleen riittävät varat peltojen vesitalousinvestointeja varten.	
8	2	Alkutuotanto	<i>Määritellään tutkimustiedon pohjalta, miten maatalouden rakennekehitys ja maataloustuotanto voivat taata, että maaseutu voi hyvin ja että kuluttajat saavat kestävästi ja vastuullisesti tuotettua, turvallista ja monipuolista ruokaa.</i>	MMM/MAKE			Teetetään tarvittavia arvioiteja ja selvityksiä tukijärjestelmän kehittämisen pohjaksi. 6/2017 valmistu selvitys investointitarpeesta, käynnissä mm. arviointi maaseutuohjelman kilpailukykyvaikutuksista ja käynnistymässä selvitys aluetaloudellista vaikutuksista.	Hyödynnetään tutkimustietoa vuoden 2020 jälkeisen maatalouspolitiikan suunnittelussa. Edistetään menettelyitä, joilla saadaan katettua alkutuotannon eläinten hyvinvointia parantavien toimien aiheuttamat kulut markkinaehtoisesti.	Lisätään kotimaisten kasvipäristöjen tuotteiden ja kalan osuutta ravitsemussuosittelun ja vähähiljisyystavoitteiden mukaisesti.

NR	Luku	Selonteon osa-alue	Toimenpide	Vastuutahot	Kytkös eduskunnan kannanottoon	Priorisointi 1-25 Ruoka2030 toimeenpanokyselyn pohjalta ja aikataulu	Mitä tehty 18.1.2016 jälkeen	Mitä vielä tehtävä 2020 mennessä?	
9	2	Alkutuotanto	<i>Kehitetään ympäristökorvausjärjestelmää yksinkertaisemmaksi ja selkeämmäksi siten, että käytettävissä on tehokas ja samalla viljelijöiden kannalta tarkoituksenmukainen järjestelmä.</i>	MMM/MAKE, MY					
10	2	Alkutuotanto	<i>Ennaltaehkäistään ja torjutaan eläintauteja ja kasvinuhoja sekä parannetaan eläinten hyvinvointia, jotta kasvin- ja eläintuotannon perusedellytykset saadaan varmistettua ja eläimistä ja kasveista saatavien tuotteiden vientiedellytykset säilytettyä.</i>	MMM/EKY, Ruokavirasto	16. Eläinten hyvinvointia parantavat toimenpiteet	Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2014-2020 vastaa ruokapolitiisen selonteon ehdotuksen toteuttamiseen mm. koulutuksella, neuvonnalla ja eläinten hyvinvointikorvauksilla. Eläinten hyvinvointilaki valmisteltiin ja saatettiin eduskuntaan edellisellä hallituskaudella. Uudistus on tarkoitus saattaa valmiiksi kuluvalla hallituskaudella.	MAKE pyrkii siihen, että vastaavat toimenpiteet sisältyvät myös tulevaan maaseutuohjelmaan. Rahoitetaan eläinten hyvinvointitutkimusta sekä uskottavien ja läpinäkyvien eläinten hyvinvointiväittämiä sisältävien laatujärjestelmien kehittämistä (päällekkäistä esimerkiksi rivin 11 kanssa: vastuullisuus ja kestävyys)	Rahoitetaan eläinten hyvinvointitutkimusta laajentamalla sitä myös eläinlajeihin, jotka eivät juuri ole olleet tutkimuksen kohteena kuten lampaat ja vuohet.	
11	2	Alkutuotanto	<i>Osallistutaan aktiivisesti eläin- ja kasvinterveyden kansainväliseen yhteistyöhön, kuten kansainvälisen kasvinterveysvuoden 2020 järjestämiseen, ja kansainvälisten standardien ja EU-säädösten kehittämiseen.</i>	MMM/EKY	<i>"Eduskunta edellyttää, että VN lisää ja tehostaa systemaattisesti ruokasektoria koskevaa ennakkovalvontaa EU-lainsäädännön valmistelussa."</i>		YK päätti joulukuussa 2018 Suomen aloitteesta ensimmäisen kansainvälisen kasvinterveysvuoden viettämisestä 2020.		
12	2	Alkutuotanto	<i>Varmistetaan korkealaatuisen talousveden häiriötön tuotanto sekä alkutuotannon ja elintarvikkeiden jatkojalostuksen tarvitsema vesi parantamalla riskien hallintaa koko vedentuotantoketjussa.</i>	MMM/LVO LUV ja RO (elintarviketurvallisuus)	<i>"Eduskunta edellyttää, että VN varaa riittävät taloudelliset ja toiminnalliset resurssit elintarvikkeiden ja veden viennin pitkäjänteiseen ja suunnitelmalliseen edistämiseen."</i>		Vesihuoltoverkostojen tila ja riskien hallinta-hanke (VERTIKE) valmistui keväällä 2017, rahoitettiin ja ohjattiin hanketta esibiokesi (selvitys yhdyskuntien ja ruuantuotannon riskien hallinta) toteuttajatahoina Syke ja THL	Varmistetaan eri toimijoiden yhteistyö varautumisessa, varmistetaan vesihuolotoimistojen häiriötilannesuunnitelmien ajantasaisuus, selvitetään vesihuoltoverkostojen tila luotettavasti	Vesihuollon järjestäminen suurempina alueellisina kokonaisuuksina
13	2	Alkutuotanto	<i>Kalatalouden toimintaedellytykset turvataan huolehtimalla kalavarojen kestävästä käytöstä ja hoidosta, luomalla kansainvälisesti kilpailukyinen toimintaympäristö kalatalouden arvoketjulle sekä panostamalla uusien korkean lisäarvon tuotteiden kehittämiseen ja toimialan uudistumiseen.</i>	MMM/ELKA				Panostetaan viljelykalojen terveydenhuollon kehittämistyöhön ja viljelykalojen hyvinvointitutkimukseen	
14	2	Alkutuotanto	<i>Varmistetaan, että kotimainen kala terveellisenä ja turvallisena tuotteena löytää tiensä kuluttajan ostoskoriin.</i>	MMM/ELKA (+ministeriön keksitö)				Ks. yllä, uudistetaan viljelykalojen mikrobilääkityskäytäntöjä	
15	2	Alkutuotanto	<i>Tehostetaan luonnontuotteiden talteenottoa ja laajennetaan luomukeruualueita. Viestinnän keinoin lisätään kiinnostusta kotitarvekeruuta kohtaan, kannustetaan keruuverkostojen luomiseen ja edistetään sujuvaa ja vastuullista menettelyä kaupallisessa poiminnassa.</i>	MMM/MAKE, MARY, MBY			Luonnontuotealan toimialapäällikkö edistää asiaa yhdessä alan toimijain kanssa. Luonnontuotteiden luomuserifiointia on tuettu lisäämällä kesällä 2019 Metsäkeskuksen Metsään.fi-palveluun mahdollisuus metsänomistajien luomusitoutumisten ilmaisemiseksi. Ruokavirasto päivitti luomukeruuohjeet vuonna 2018. Maaseudun kehittämisohjelmasta on rahoitettu luonnontuotealan koordinaatiohanke, joka on lisännyt alan toimijoiden yhteistyötä ja tietoa. Maaseutuohjelmalla rahoitetaan luonnontuotteiden keruun, jalostuksen ja markkinoille pääsyn edistämistä tukevia toimia.	Edistettävä metsänomistajien kiinnostusta ja halukkuutta liittyä luomuserifiointiin ja laajennettava luomukeruualueita.	Edistettävä metsänomistajien kiinnostusta ja halukkuutta liittyä luomuserifiointiin ja laajennettava luomukeruualueita.

NR	Luku	Selonteon osa-alue	Toimenpide	Vastuutahot	Kytkös eduskunnan kannanottoon	Priorisointi 1-25 Ruoka2030 toimeenpanokyselyn pohjalta ja aikataulu	Mitä tehty 18.1.2016 jälkeen	Mitä vielä tehtävä 2020 mennessä?
16	3	Ruonan reitit pellolta pöytään monipuolistuvat	<i>Käynnistetään elintarvikealan muutosta, kasvua ja yhteistyötä edistäviä toimenpiteitä, joiden avulla parannetaan yritysten toimintaedellytyksiä ja kilpailukykyä sekä luodaan edellytyksiä suomalaisten korkean lisäarvon elintarvikkeiden viennille. Tällaisia toimenpiteitä voivat olla esimerkiksi maaseutuohjelman ja rakennerahastojen EU-osarahoitteiset keinot ja kansalliset hankkeet.</i>	MMM/MAKE, MARY, EUKA	<i>"Eduskunta edellyttää, että VN edistää nykyistä tehokkaammin ruokamarkkinoiden aitoa toimivuutta ja kilpailullisuutta ja tarvittavin lainsäädäntötoimin huolehtii markkinoiden tasapuolisesta kilpailuasetelmasta." "Eduskunta edellyttää, että VN helpottaa kotimaisen ruuan ja lähiruuan pienimuotoista jalostusta."</i>		Maaseutuohjelman valtakunnallinen Finnish Food Innovations (FFI) -ohjelma toteutettiin 1.5.2016 - 30.6.2018, tavoitteena oli opastaa suomalaisia elintarvikealan mikro-, pieniä ja keski suuria yrityksiä innovoimaan asiakaslähtöisiä lisäarvotuotteita kansanvälisille markkinoille. Business Finlandin FoodFromFinland -ohjelman toimenpiteet, Ruokaviraston toimenpiteet viettiin (hallituksen kärkihankkeet). Maaseutuohjelma tukee epäsuorasti elintarvikkeiden vientiä (investointituki maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden jalostukseen). Makeran lisähaussa rahoitetaan hankkeita, jotka tukevat vienninedistämistä. Vuoden alussa voimaan tuli elintarvikemarkkinolaki, jonka tavoitteena on parantaa elintarvikemarkkinoiden toimivuutta ja turvata elintarvikeketjussa heikoimmassa asemassa olevien toimijoiden asemaa. Elintarvikekauppaa valvomaan tuli elintarvikemarkkinavaltuutus.	Makeran ja ruokaketjun lisähaut koskien ruokaviennin edellytysten parantamista. MAKE pyrkii siihen, että toimenpiteitä voidaan edistää myös tulevan maaseutuohjelman välineillä.
17	3	Ruonan reitit pellolta pöytään monipuolistuvat	<i>Ohjataan elintarvikealan resurssija fyysisten investointien lisäksi nykyistä enemmän tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan, kuten uudenlaisiin toimintatapoihin, teknologiaosaamiseen, digitaalisatioon, tuotekehitykseen, kaupalliseen testaamiseen, viestintäosaamiseen ja vientimarkkinatutemukseen sekä riskinarviointiin (osana tutkimustoimintaa).</i>	MMM/MAKE	<i>"Eduskunta edellyttää, että VN varaa riittävät taloudelliset ja toiminnalliset resurssit elintarvikkeiden ja veden viennin pitkäjänteiseen ja suunnitelmalliseen edistämiseen."</i>		Tutkimusjärjestelmä ja siihen vaikuttaminen, VNK TEAS -toiminta, MMM Makerana, vaikuttaa tulevaan ohjelmakauteen, jotta pk-elintarvikeyrityksillä olisi rahoitusta TKI-toimintaan investointien lisäksi	Ohjelmaehdotuksia tehty Suomen Akatemialle, Digitalisaation puolelta EU:lla on ERA-NET-verkosto, joka laajenee koko ruokaketjuun.
18	3	Ruonan reitit pellolta pöytään monipuolistuvat	<i>Kehitetään alueellisia ja paikallisia ruokajärjestelmiä sekä monimuotoisia jakelukanavia.</i>	MMM/MAKE, MARY, maakuntaliitto	<i>Eduskunta edellyttää, että VN edistää nykyistä tehokkaammin ruokamarkkinoiden aitoa toimivuutta ja kilpailullisuutta ja tarvittavin lainsäädäntötoimin huolehtii markkinoiden tasapuolisesta kilpailuasetelmasta.</i>		Suomen kiertotaloustiekartan avainhanke "Alueellinen kestävä ruokajärjestelmä" päättyi keväällä 2019, pilottilaueena Ahvenanmaa. Sitran hankkeessa alueellista kestävä ruokajärjestelmää on kehitetty lisäksi Lapissa, Keski-Suomessa ja Järvi-Saimaan alueella. Maaseutuohjelmalla tuetaan elintarvikealan pk-yrityksiä ja kehitetään vaihtoehtoisia malleja, joita ei muutoin kehitettäisi.	
19	3	Ruonan reitit pellolta pöytään monipuolistuvat	<i>Varmistetaan viranomaisille riittävät resurssit verkkokaupan ja muun etämyynnin valvontaan ja valvontamenetelmien kehittämiseen. Selkeytetään lainsäädäntöä etämyynnin viranomais- ja valvontavastuista, ja parannetaan yrittäjien ja kuluttajien verkkokauppaosaamista erityisesti lainsäädännössä.</i>	MMM/ETU, Ruokavirasto	<i>Eduskunta edellyttää, että VN edistää nykyistä tehokkaammin ruokamarkkinoiden aitoa toimivuutta ja kilpailullisuutta ja tarvittavin lainsäädäntötoimin huolehtii markkinoiden tasapuolisesta kilpailuasetelmasta.</i>		Elintarvikelainsäädännön uudistuksessa on huomioitu etävalvonta.	
20	3	Ruonan reitit pellolta pöytään monipuolistuvat	<i>Luodaan uudet toimintamallit elintarvikepetosten torjunnalle yhteistyössä poliisin, tullin, syyttäjän, verohallinnon ja elintarvikeviranomaisten kanssa.</i>	MMM/ETU, Ruokavirasto		2017, 3. Hallinnonalojen yhteistyö Ruoka2030 tavoitteiden saavuttamisessa	Luotu ja käynnistetty verkosto, jossa poliisi, syyttäjälaitos, Tulli ja Ruokavirasto. Ruokavirasto on kehittänyt isotooppimääritys menetelmän, jonka avulla voidaan osoittaa alkuperämaa, esim. mansikka.	Yhteistyön kehittäminen ja valvonnan ja seurannan toteuttaminen.
21	3	Ruonan reitit pellolta pöytään monipuolistuvat	<i>Vahvistetaan aktiivista ja oikea-aikaista viranomaisviestintää, joka huomioi kohderyhmäkohtaiset tarpeet ja palvelee riskiperusteisesti.</i>	MMM/ETU, Ruokavirasto				

NR	Luku	Selonteon osa-alue	Toimenpide	Vastuutahot	Kytkös eduskunnan kannanottoon	Priorisointi 1-25 Ruoka2030 toimeenpanokyselyn pohjalta ja aikataulu	Mitä tehty 18.1.2016 jälkeen	Mitä vielä tehtävä 2020 mennessä?
22	3	Ruonan reitit pellolta pöytään monipuolistuvat	<i>Kannustetaan elintarvikealan erikoisia yrityksiä ja vähittäiskauppaa yhteisten markkina- ja kuluttajatutkimusten laatimiseen markkinoiden ja asiakasymmärryksen lisäämiseksi.</i>	MMM/MARY, ETL, PTY	<i>Eduskunta edellyttää, että VN edistää nykyistä tehokkaammin ruokamarkkinoiden aitoa toimivuutta ja kilpailullisuutta ja tarvittavin lainsäädäntötoimin huolehtii markkinoiden tasapuolisesta kilpailuasetelasta.</i>	6. Kuluttajien tietoisuus suomalaisesta ruoasta	Etämyynnin valvontaa on kehitetty Ruokavirastossa. Maaseutuohjelman yritysrahoitus ja kehittämishankkeet välineinä. MMM:n rahoittama kyläkauppaselvitys valmistui lokakuussa 2017.	Uusia menetelmiä etämyynnin valvontaan kehitetään edelleen yhteistyössä muiden EU-maiden kanssa.
23	3	Ruonan reitit pellolta pöytään monipuolistuvat	<i>Varmistetaan, että elintarvikemainonta on vastuullista ja noudattaa sille asetettuja ohjeistuksia.</i>	MMM/ETU, Ruokavirasto			Luotu ja käynnistetty verkosto, jossa poliisi, syyttäjälaitos, Tulli ja Ruokavirasto.	Verkostoa hyödynnetään petostapausten hoidossa ja saattamisessa syyttäjälle.
24	3	Ruonan reitit pellolta pöytään monipuolistuvat	<i>Vaikutetaan kaupan rakenteen monipuolistamiseen lisäämällä pk-yritysten toimintamahdollisuuksia.</i>	MMM/MAKE	<i>Eduskunta edellyttää, että VN edistää nykyistä tehokkaammin ruokamarkkinoiden aitoa toimivuutta ja kilpailullisuutta ja tarvittavin lainsäädäntötoimin huolehtii markkinoiden tasapuolisesta kilpailuasetelasta.</i>	21. Kaupan rakenteen monipuolistaminen	Elintarvikelainsäädännön kokonaisuudistus valmisteltiin edellisellä hallituskaudella, elintarvikelain uudistus etenee syksyllä 2019. Maaseutuohjelmamarahoitteinen PAKE-hanke on keskittynyt kaupan, yritysten ja tukkuliikkeiden yhteistyön lisäämiseen. Ruokaviraston pk-hanke	
25	3	Ruonan reitit pellolta pöytään monipuolistuvat	<i>Selvitetään mahdollisuudet ja välineet kyläkauppojen toiminnan turvaamiseksi.</i>	MMM/MAKE, MARY, PTY	<i>Eduskunta edellyttää, että VN edistää nykyistä tehokkaammin ruokamarkkinoiden aitoa toimivuutta ja kilpailullisuutta ja tarvittavin lainsäädäntötoimin huolehtii markkinoiden tasapuolisesta kilpailuasetelasta.</i>		MMM:n rahoittama selvitys julkaistiin lokakuussa 2017. Kyläkauppa-asetus annettiin maaliskuussa 2019, kyläkauppojen on mahdollista hakea tukea toimintaansa. Kokeilu kestää vuoteen 2021 asti.	Selvityksen suositusten toimeenpano. Selvitys osoittaa, että määritetyt kriteerit täyttävien kyläkauppojen toimintaedellytysten vahvistaminen vaatii uusia toimenpiteitä. Toimenpiteiden tulee kohdistua ensi sijaisesti kyläkauppojen liiketoimintaedellytysten parantamiseen. Mahdollisia keinoja olisivat esimerkiksi sääntelyn purkaminen, investointien tukeminen ja palveluseteli. Selvityksen tulokset eivät tue toimintatuen asettamista.
26	3	Ruonan reitit pellolta pöytään monipuolistuvat	<i>Poistetaan päällekkäisyyksiä toiminnan valvonnasta hyödyntämällä digitalisaation mahdollisuuksia, kuten pilviarkkitehtuuria. Yhden luotettavan tahon keräämää valvontatietoa voidaan levittää muille sitä tarvitseville tahoille.</i>	Ruokavirasto, MMM/MY, EKY, ETU		12. Valvonnan päällekkäisyyksien poistaminen	MMM:n toimeksiannosta tehdyssä, kesäkuussa 2017 julkaisussa maataloustuotannon valvontaselvityksessä on esitetty useita kehittämisehdotuksia digitalisaation hyödyntämiseksi valvonnassa. Markkinoinnin valvonta osa Oiva-valvontaa, kuntien roolia vahvistettu, perustettu valvontaverkostoja	Maataloustuotannon valvontaselvityksen tietovirtojen kehittämistä koskevien ehdotusten toteuttamis- ja priorisointiaikataulusta päätettävä. Digitalisaatioon liittyvän kehitystyön pohjaksi tulee laatia tavoitetilan kuvaus, jossa kuvataan toiminnot/prosessit, tietovarannot ja tietovirrat niiden välillä, tietojärjestelmät sekä käytetty teknologia ja standardit tarvittavassa laajuudessa, kokonaisarkkitehtuurimenetelmää hyödyntäen. Kehitetään valvontaverkoston toimintaa, lainsäädännön kautta kehitetään hallinnollisia pakkokeinoja
27	4	Tutkimus neuvonta ja koulutus	<i>Varmistetaan ja kehitetään ruoka-alaan liittyvä laadukas ja monitieteinen perus- ja jatkokoulutus.</i>	OKM/OPH MMM/MARY		19. Ruoka-alan perus- ja jatkokoulutuksen kehittäminen	Elintarviketieteiden maisteriohjelma uudistettu	Neuvoteltava ja sitoutettava OKM "korkealla tasolla", vientikoulutus vakiinnutetaan osaksi AMK/ylöpistotason tutkintoja. uuden hallitusohjelman mukaisessa koulutuspoliittisessa selonteossa on mukana kaikki elintarvikealaan liittyvä koulutus.

NR	Luku	Selonteon osa-alue	Toimenpide	Vastuutahot	Kytöks eduskunnan kannanottoon	Priorisointi 1-25 Ruoka2030 toimeenpanokyselyn pohjalta ja aikataulu	Mitä tehty 18.1.2016 jälkeen	Mitä vielä tehtävä 2020 mennessä?
28	4	Tutkimus neuvonta ja koulutus	Varmistetaan tutkimus- ja kehittämistoiminnan riittävä julkinen ja yksityinen rahoitus ja rahoittajien välinen koordinaatio, jotta mahdollistetaan monitieteiset, pitkäjänteiset ja vaikuttavat hankkeet. Edistetään tutkimuksen ja koulutuksen kansainvälistymistä.	MMM/tieto- ja tutkimustoimiala, Luke		Ruokaketjun rahoitus riittämätön ja on liikaa MMM:n rahoituksen varassa. 2. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen varmistaminen	Tehty selvitys ruokaketjun rahoituksesta (pl. alkutuotanto). Pk-yrityksille ja ruoka-alan ammattilaisille kohdennettujen vientikoulutusohjelmien (AMK ja YO) rahoitus on varmistettu vuoteen 2020 asti. Ohjelma pyritään saamaan AMK:n pysyväksi koulutusohjelmaksi	Uuden hallitusohjelman mukaisessa koulutuspoliittisessa selonteossa on mukana kaikki elintarvikealaan liittyvä koulutus.
29	4	Tutkimus neuvonta ja koulutus	Toteutetaan biotalouden viestinnän osana tiedonvälitystä suomalaisesta ruokajärjestelmästä, tutkimuksesta ja riskinhallinnasta.	MMM/MARY, ETU, EKY, MMM:n viestintä			Yhteinen viestintäasiantuntija palkattu MMM:n markkina- ja elintarviketurvallisuusyksiköihin. Ruokaviraston eläintautiviestintää (ASF-viestintä) ja valvontaa on vahvistettu. Tullille ruokakoirat 2018 ja 2019.	Ruokaketjun merkitys vahvemmaksi biotaloudessa
30	4	Tutkimus neuvonta ja koulutus	Vastataan monipuoliseen osaamistarpeeseen laadukkaalla ja ajantasaisella koulutustarjonnalla ruokajärjestelmän kaikilla tasoilla tuotannon kestävyuden, tuotantovarmuuden ja tuottavuuden sekä elintarvikkeiden jalostusasteen nostamiseksi.	OKM, OPH, TEM (työllisyyskoulutus), koulutuksen järjestäjät sekä neuvonta- ym. järjestöt		19. Ruoka-alan perus- ja jatkokoulutuksen kehittäminen	Meneillään ruokaketjun kehittämishanke, jossa tavoitellaan ruokaketjun osaajien arvostuksen nostamista	Kärkihankkeisiin ja viestintään lisää painoarvoa alan arvostuksen nostamiseksi
31	4	Tutkimus neuvonta ja koulutus	Luodaan osana biotalousstrategiaa hallinnon yhteinen ruokatutkimusstrategia ja luodaan siihen yhteys jo olemassa olevaan kansalliseen elintarviketutkimusstrategiaan, jota päivitetään tarvittaessa.	MMM/tieto- ja tutkimustoimiala, MARY, ETL		Korkea, 23. Ruokatutkimusstrategia osaksi biotalousstrategiaa	ETL:n vetämänä on päivitetty elintarviketeollisuuden tutkimusstrategia http://www.etl.fi/media/aineistot/raportit-ja-katsaukset/elintarviketeollisuuden-tutkimusstrategia-2018-2025.pdf . Strategia on työstetty yhteistyössä yliopistojen, tutkimuslaitosten ja ministeriöiden edustajien kanssa.	Biotalousstrategiaa tarkennettava ja laajennettava ruokatutkimuksen osalta. Strategian jalkauttaminen.
32	4	Tutkimus neuvonta ja koulutus	Lisätään ruokajärjestelmän eläin- ja kasvintuotantoon liittyvien riskien sekä elintarviketurvallisuus- ja ravitsemusriskien riskinhallintakeinojen vaikuttavuustutkimusta (mukaan lukien kustannus-hyötyanalyysit).	MMM/ETU ja EKY			Makeran tutkimushankkeissa painopisteenä monena vuonna. Vuonna 2018 käynnistynyt riskinarviointihanke. Vuonna 2019 VNTEAS-hanke liittyen ravitsemukseen https://tietokayttoon.fi/hankeet/hanke-esittely/-/asset_publisher/houkutusten-maailmasta-lasten-terveelliseen-ruokaymparistoon-puhtia-poikkihalinnollisuudesta .	Suunnitellaan toimenpiteet VNTEAS-riskinarviointihankkeen jälkeen.
33	4	Tutkimus neuvonta ja koulutus	Turvataan riittävä eläintauteja, kasvintuhojia sekä maaperän ravinteita koskeva seuranta, tutkimus ja riskinarviointi suomalaisessa tuotantoympäristössä ottaen huomioon myös uudet tuotantomenetelmät.	MMM/EKY, Ruokavirasto, LUKE			Kehitetty kasvintuhojien priorisointiin soveltuva menetelmä valvontaresurssien suuntaamisen avuksi sekä eläintautien maahantuloa koskeviin nopeisiin arvioihin soveltuva menetelmä.	Kehitystyö jatkuu
34	4	Tutkimus neuvonta ja koulutus	Laaditaan ruokapoliittinen talousaskelma eri etenemismahdollisuuksista eli siitä, miten ruokapoliittikkamme vaikuttaa kansantalouteen, vaihtotaseeseen, työllisyyteen ja terveydenhuoltokuluihin ja esimerkiksi siitä, mikä merkitys ruokapoliittikalla ja maataloudella on maaseudun elinvoimaisuudelle.	MMM/tieto- ja tutkimustoimiala, Akatemia, VTT, Luke, VNK/TEAS			TEAS -hanke ruokaketjun kilpailukykytutkimus (ETLA, LUKE) tehty.	Tavoitteena TEAS-hankkeena 2020.

NR	Luku	Selonteon osa-alue	Toimenpide	Vastuutahot	Kytkös eduskunnan kannanottoon	Priorisointi 1-25 Ruoka2030 toimeenpanokyselyn pohjalta ja aikataulu	Mitä tehty 18.1.2016 jälkeen	Mitä vielä tehtävä 2020 mennessä?	
35	4	Tutkimus neuvonta ja koulutus	<i>Laaditaan kokonaisvaltainen riskinarviointi kansantaloudellisesti merkittävimmistä ruokajärjestelmän riskeistä (mikrobiologiset, kemialliset, ravitsemukselliset sekä tuotanto- ja ympäristöriskit) ja mahdollisesta resurssien suuntaamisesta näiden torjumiseen.</i>	MMM/tieto- ja tutkimustoimiala, ETU, STM			Makeran tutkimushankkeissa painopisteenä monena vuonna. Kehitetty riskinarviointia varten sekä mikrobiologisille että kemiallisille elintarvikevaaroille soveltuva saanninarviointimenetelmä. Käynnistetty tutkimus elintarvikkeiden vierasaineiden priorisoimiseksi Suomen näkökulmasta. Kts. myös kohta 32.	Kehitystyö jatkuu. Riskinarvioinneissa pyritään tutkimaan koko ketjua pellolta pöytään. Yhteistyössä Ruotsin kanssa menetelmänkehitystä riskien luokittelemiseksi (risk ranking).VRN: Pohjoismaisten ravitsemussuosittelujen päivitystyössä tullaan tekemään uutena osa-alueena kaksoisriskianalyysijä (dual risk assessment), eli arviointiin on nousemassa elintarviketurvallisuusriskit yhdessä ravitsemusriskien kanssa. VRN seuraa pohjoismaisessa yhteistyössä riskinarviointia. Riskinarviointityön tulokset huomioidaan väestön ravitsemussuosituksissa ravitsemusturvallisuuden näkökulmasta. Seurataan myös hyötyhaitta-analyysijä ruokasuosituksiin liittyen. Makeran painopisteenä 2020.	
36	4	Tutkimus neuvonta ja koulutus	<i>Hyödynnetään ja avataan olemassa olevia tietovarantoja aiempaa paremmin ja tehokkaammin.</i>	MMM/tieto- ja tutkimustoimiala, MARY, ETU, tilastokeskus, LUKE, kauppa	<i>Eduskunta edellyttää, että VN edistää nykyistä tehokkaammin ruokamarkkinoiden aitoa toimivuutta ja kilpailullisuutta ja tarvittavin lainsäädäntötoimin huolehtii markkinoiden tasapuolisesta kilpailuolosuhteista.</i>		Keskustelu käynnistetty kaupan ja tilastokeskuksen kanssa. Maaseudun kehittämissuunnitelman koulutus- sekä yhteistyötoimet.	Tutkitaan mahdollisuudet muuttaa lainsäädäntöä	
37	4	Tutkimus neuvonta ja koulutus	<i>Edistetään tutkimusta ja tuotekehitystä elintarvikevalmistuksen sivuvirtojen hyödyntämiseksi osana biotaloutta sekä esimerkiksi kosmetiikkatuotteissa.</i>	MMM/MARY, Tieto- ja tutkimustoimiala, muu tutkimusrahoitus, elintarviketeollisuus		18. Vähennetään ruoan hävikkiä	Maaseudun kehittämissuunnitelman koulutus- sekä yhteistyötoimet.	Sitran haku korkean lisäarvon peltotuotteiden haku sekä Life -IP:n Circowaste-hanke käynnissä. Makeran painopisteenä 2020	Huom. myös alkutuotannon sivuvirrat voisi kytkeä tähän
38	4	Tutkimus neuvonta ja koulutus	<i>Edistetään tutkimusta, joka auttaa osaltaan terveystietämisen käyttämistä elintarvikkeissa.</i>	MMM/ETU			Maaseudun kehittämissuunnitelman koulutus- sekä yhteistyötoimet.	Hankerahoitus Suomen Akatemiaan?	
39	4	Tutkimus neuvonta ja koulutus	<i>Turvataan yrityksille ja maatalouden harjoittajille kohtuuhintainen, ammattitaitoinen ja kattava neuvonta. Turvataan myös riittävät resurssit kuluttajaneuvontaan.</i>	MMM/MAKE, MARY, TEM ja OKM valtionavut Martoille yms. sekä neuvontajärjestöt		20. Ammattitaitoinen ja kattava neuvontapalvelu yrittäjille	Maaseutuohjelman neuvontatoimenpidettä käytetty runsaasti. Neuvontatoimenpidettä laajennettiin syksyllä 2017 kilpailukyvyä edistämiseen. Maaseudun kehittämissuunnitelman koulutus- sekä yhteistyötoimet myös välineinä. Valtionapuisen neuvonnan rahoituskehystä nostettu 0,5 miljoonalla eurolla.	Neuvonnan rahoitus sekä kansallisesti että maas. kehittämissuunnitelman NEUVO 2020-ohjelmasta.. Korkean tason neuvottelut TEM:n ja OKM:n kanssa kuluttajaneuvonnan lisäämiseksi.	
40	4	Tutkimus neuvonta ja koulutus	<i>Edistetään kaikkien hallinnonalojen osallistumista ruokapolitiikkaan sen yhteiskunnallisten vaikutusten lisäämiseksi.</i>	kaikki hallinnonalat		Koskee kaikkia osa-alueita	Uusi ruokapolitiikan neuvottelukunta asetettu.	Karhisen loppuraportin mukaisen yhteisen ruokapöydän käynnistäminen.	

NR	Luku	Selonteon osa-alue	Toimenpide	Vastuutahot	Kytkös eduskunnan kannanottoon	Priorisointi 1-25 Ruoka2030 toimeenpanokyselyn pohjalta ja aikataulu	Mitä tehty 18.1.2016 jälkeen	Mitä vielä tehtävä 2020 mennessä?	
41	5	Ruokakulttuuri ja ruoan arvostus	<i>Edistetään ruokakasvatusta sisällyttämällä ruoka- ja ravitsemusnäkökulmaa sekä kestävästi kehityksen näkökulmaa vahvemmin varhaiskasvatukseen, peruskouluun ja lukion eri oppiaineisiin, opettajankoulutukseen ja toisen asteen ammatilliseen koulutukseen sekä oppilaitosten käytäntöihin.</i>	MMM/MARY/OPH			Raportti valmistunut 06/17 ruokakasvatuksen tarpeita kartoittavasta kyselystä luokan- ja aineen opettajille, rehtoreille ja koulun henkilökunnalle. VRN on julkaissut uudet ruokasuositukset varhaiskasvatukselle, koulu- ja korkeakoulu- ja lapsiperheille. Suosituksissa on huomioitu terveellisyys, turvallisuus ja kestävyys. Suositukset koskevat ruokapalvelujen järjestämistä, tarjottavaa ruokaa ja ruokakasvatusta. Koulujakelujärjestelmän liittämissä kampanjalla käynnistetty kesällä 2018.	VRN: Varhaiskasvatuksen perusteissa ja perusopetuksen opetussuunnitelmassa ruokailu on osa kasvatusta ja opetusta ja se tulee integroida osaksi päivittäisiä toimintoja ja lasten hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Kaikki uudet lasten ja nuorten ruokasuositukset sisältävät ruokasuositukset ruokakasvatukseen. Suositusten juurruttamisessa tarvitaan erityistä painotusta ruokakasvatukseen. Kansallisesti hyvien ruokakasvatuksen käytäntöjen levittäminen mm. sapere- ja makukoulumenetelmät tulee olla painopisteenä. Ruokailun kokonaisvaltaisempi hyödyntäminen ruokakasvatustapahtumana syömisestä lisäksi. Tarvitaan varhaiskasvatuksen henkilöstön ja opettajien laaja täysennyskoulutusohjelma (OKM, OPH ja STM, MMM ja VRN yhteistyössä)	Katso edellinen, työtä jatkettava 2025 - 2030 välillä edelleen--> pitkäjänteisesti koulutusohjelmiin. Kouluruuan kehittäminen yhteistyössä OKM:n, Opetushallituksen ja MMM:n kanssa.
42	5	Ruokakulttuuri ja ruoan arvostus	<i>Kannustetaan kaikkien lasten ja nuorten osallistumista terveyttä tasa-arvoisesti edistävään kouluruokailuun ja varmistetaan tuetun kouluruokailun jatkuminen.</i>	VRN		17. Lasten ja nuorten osallistuminen kouluruokailuun	VRN:n uudet ravitsemussuositukset on julkaistu eri kohderyhmille. Kouluruokadiplomityö. Kouluruokailu: 6. ja 8. -luokkalaisten base line -tutkimus toteutettu 2018. Koulujakelujärjestelmän liittämissä toimenpidekampanjalla käynnistetty 2018.	Kouluruokailuun osallistuminen tulee saada kaikissa kunnissa hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen strategiaan ja kouluruokailun parantaminen asiakaslähtöisesti keskeiseksi toimenpiteeksi. Indikaattorina: kouluruokailuun osallistuminen ja ravitsemuslaadun kriteereiden toteutuminen. Tavoite 2020: 100 % osallistuu kouluruokailuun. Opettajien esimerkkiruokailun edistäminen tavoitteellisesti. Lainsäädännössä olevan kouluruuan maksuttomuuden säilyttäminen prioriteetti; kaikille opettajille esimerkkiruokailuun subventoitu kouluruokailu.	Katso edellinen. Väliarviointi vuonna 2020 --> toimenpiteiden jatkaminen/tehostaminen tilanteen mukaan.

NR	Luku	Selonteon osa-alue	Toimenpide	Vastuutahot	Kytkös eduskunnan kannanottoon	Priorisointi 1-25 Ruoka2030 toimeenpanokyselyn pohjalta ja aikataulu	Mitä tehty 18.1.2016 jälkeen	Mitä vielä tehtävä 2020 mennessä?
43	5	Ruokakulttuuri ja ruoan arvostus	<i>Otetaan kouluissa käyttöön "koko koulu kasvattaa" -malli, jossa koulun koko henkilöstö osallistuu ruokakasvatukseen.</i>	MMM/MARY		17. Lasten ja nuorten osallistuminen kouluruokailuun	VRN: Ruokakasvatus kirjattu kokonaisvaltaisesti kouluruokailusuositukseen 2017. Kouluruokadiplomityö jatkuu	Uudessa opetussuunnitelmassa nousevat esiin erityisesti oppilaan oma osallisuus sekä oppimisen ilo. Se korostaa opetuksen muuttamista oppilaan itsenäistä tiedonhakua ja opiskelua tukevaksi ohjaamiseksi. Keskiössä ovat oppilaiden ajattelutaitojen ohjaaminen, oppimaan oppiminen, laaja-alainen osaaminen, elinikäisen oppimisen halun herättäminen, itseluottamuksen ja osallisuuden lisääminen sekä luovuuden ja sosiaalisten taitojen vahvistaminen.ks edellinen kohta. Vahvistetaan kotien kanssa tehtävää yhteistyötä kouluruokailun edistämiseksi ja kouluruokailun kattavuuden parantamiseksi. Otetaan keskeiseksi kehittämiskohteeksi "kokonaiskoulupäivä"-näkökulma: koululaisten välipalat tukemaan hyvää ravitsemusta koko päivän ajan. Välipalatarjonnan valtakunnallinen seuranta 2020 mennessä. Selvitetään välipalatarjonnan laatua koskevan Hyte-kertoimen sisällyttämistä kuntien TE-rahituksen perusteeksi.
44	5	Ruokakulttuuri ja ruoan arvostus	<i>Käytetään erilaisia viestinnällisiä ja osallistavia keinoja lasten ja nuorten ruokakasvatuksessa esimerkiksi ruokalahettilästoiminnan avulla.</i>	MMM/MARY		17. Lasten ja nuorten osallistuminen kouluruokailuun	Tuottajajärjestöillä koulutettuja lähettiläitä. Koulujakelujärjestelmän liitännäiskampanja 2018-2020, Läheltä parempaa -kampanjan oppimateriaalit.	VRN: Julkaistaan varhaiskasvatuksen ruokailusuositukset 2018. Sapere-ruokakasvatus-ohjaajatoiminnan käynnistäminen edistämään hyvien käytäntöjen levittämistä lasten ruokakasvatukseen (myös järjestöissä) Mietittävä kokonaisvaltaisempaa lähettilästoimintaa, ruoanarvostuskampanjassa on kouluun kohdistuvia toimia. Arvioidaan lasten ruokakasvatuksen käytännöt varhaiskasvatuksessa ja kouluissa vuonna 2020. Kehitetään ja jatketaan toimintaa arvioinnin pohjalta. Parannetaan kattavuutta: tavoitteena valtakunnallinen kuntakattavuus.
45	5	Ruokakulttuuri ja ruoan arvostus	<i>Kannustetaan perheitä ja kolmatta sektoria ruokakasvatukseen.</i>	MMM/MARY			Useat hankkeet, ml. ruokakoulu ja järjestöjen kasvatusyö. Koulujakelujärjestelmän liitännäiskampanja 2018-2020.	Koulujakelujärjestelmän liitännäistoimenpide. VRN: Julkaistut ruokasuositukset toiminnan perustaksi. Tuetaan järjestöjä ja kolmatta sektoria ruokakasvatus toimintojen levittämisessä ja juurruttamisessa sekä toteuttamisessa. Kohdennetaan varhaiskasvatuksen ja koulujen lisäksi toiminta suoraan lapsiperheisiin lapsen arkiympäristöä hyödyntäen (lapsiperheiden arjen foorumeilla)

NR	Luku	Selonteon osa-alue	Toimenpide	Vastuutahot	Kytkös eduskunnan kannanottoon	Priorisointi 1-25 Ruoka2030 toimeenpanokyselyn pohjalta ja aikataulu	Mitä tehty 18.1.2016 jälkeen	Mitä vielä tehtävä 2020 mennessä?	
46	5	Ruokakulttuuri ja ruoan arvostus	<i>Tehdään yhteistyötä tiedotusvälineiden kanssa suomalaisen ruokakulttuuriin liittyvien myönteisten mielikuvien esiin nostamiseksi.</i>	MMM/MARY		6. Kuluttajien tietoisuus suomalaisesta ruoasta	Syödään yhdessä, Suomi 100, ruoan arvostuskampanja. VRN: Mukana näyttöön perustuvan ravitsemustiedon välittäjänä ja levittäjänä.	VRN: Mukana näyttöön perustuvan ravitsemustiedon välittäjänä ja levittäjänä. VRN: Mukana näyttöön perustuvan ravitsemustiedon välittäjänä ja levittäjänä.	
47	5	Ruokakulttuuri ja ruoan arvostus	<i>Tuetaan kuluttajaosaamista erilaisin ruoka- ja ostotietoisuutta lisäävin kampanjoin.</i>	MMM/MARY		6. Kuluttajien tietoisuus suomalaisesta ruoasta	Turvallisuusasiat ruokaresepteissä, VRN: Edistetään ravitsemussitoumus-toimenpiteiden tekemistä; mahdollistetaan kuluttajille kattavasti helppoja terveyden kannalta parempia valintoja kaupassa ja ruokapalveluissa. Läheltäparempaa- kampanja, Luken Ruokafaktasivusto, Saa syödä -sivusto, Hävikkiiviikon toimenpiteet 2016-2018. Ruoan alkuperämääntäasetukset ovat lisänneet alkuperätiedon näkyvyyttä kuluttajille kauppoissa ja ravintoloissa. Marttojen hanke kuluttajien pakkauksien lisäämiseksi 2019-2020.	Kuluttajaosaamisen lisääminen esim. pakkauksimerkinä, alkuperä. Ruoan arvostuskampanja käynnistyy. Arvioidaan ravitsemussitoumus-toimintamallin toteutumista ja vaikutuksia väestön ravitsemukseen. 2. seurantajakso 2020-2025. Jatketaan toimintaa seuranta- ja arviointitilosten pohjalta toimintamallia kehittäen.	
48	5	Ruokakulttuuri ja ruoan arvostus	<i>Vähennetään hävikkiä elintarvikeketjussa ruoan arvostusta lisäämällä ja parannetaan mittaamista ja hävikin määrän seuranta elintarvikeketjussa.</i>	MMM/MARY, Luke, Syke, Amko	<i>"Eduskunta edellyttää, että VN asettaa elintarvikeketjun eri osien ruokahävikin vähentämiseksi numeeriset tavoitteet sekä selvittää elintarvikkeiden päiväysmerkintöjä koskevat uusimistarpeet ruokahävikin vähentämiseksi."</i>	18. Vähennetään ruoan hävikkiä	Rahoitettu vuosittaisista Kuluttajaliiton ja Motivan hävikkiiviikkoa ja koululaisille suunnattua hävikki battlea. VNTEAS-Lexfoodwaste selvitys. Mittarit (wastestimator kuluttajille ja ravintoloille), Luonnonvarakeskuksen hanke koko ruokaketjun hävikin mittaamisen menetelmien kehittämiseksi. VRN: Hävikin vähentäminen on kirjattu väestön ruokasuoiuksiin sekä ikäryhmäkohtaisin suosituksiin.		
49	5	Ruokakulttuuri ja ruoan arvostus	<i>Nostetaan kotimaisen talousveden arvostusta brändäämisellä ja ravintoloille suunnatuin kampanjoin.</i>	MMM/MARY, LVO/LUVE			Ruoan arvostuskampanja 2018-2019, käynnistetty vesiviestintäkampanja osana sinisen biotalouden kansallista kehittämissuunnitelmaa. VRN: Nostettu talousveden saatavuus/tarjonta koulujen, korkeakoulujen ja varhaiskasvatuksen ruokasuoiuksiin osaksi terveyttä edistävää ruokavaliota. Janojuomana vesi.	Saattaa viestintämateriaalia eri toimijoiden käyttöön	
50	5	Ruokakulttuuri ja ruoan arvostus	<i>Edistetään ruokakansalaisuutta esimerkiksi kaupunkiviljelyn, korttelikeittiöiden, ruokapiiriöinnin ja kumppanuusmaatalouden ja -kalastajien sekä koulujen kummitilatoiminnan keinoin sekä syventämällä ruokapolitiikassa eri tahojen kumppanuutta.</i>	MMM/MARY			Hankkeita, mm. food hub, ravintolapäivä, streat food, kaupunkiviljelystä resurssitehokasta liiketoimintaa (Kivireki). Luonnon päivän avoimet ovet luomutiloilla. VRN: Nostettu varhaiskasvatuksen ruokasuoiukseen esimerkkinä päiväkotipihojen hyödyntäminen hyötyviljelyyn lasten kanssa. Sitran Luontoaskel hyvinvointiin -hanke päiväkotit-ikäisille lapsille. Kouluruokailu 70-vuotta seminaari ja viestintä.	Tuetaan ja kannustetaan toimijoita esim. välittämällä hyviä esimerkkejä, oppaita. Kehitettävä kummimaatiloimintaa.	
51	6	Ruoka ja kansanterveys	<i>Toimijat koko ruokajärjestelmässä sitoutuvat edistämään väestön terveyttä ja hyvää ravitsemusta lisäämällä eri ryhmien mahdollisuutta ja taitoja tehdä terveyttä edistäviä ruokavaliotoja. Samalla edistetään kestävästä kulutuksesta kansallisesti ja EU-tasolla.</i>	MMM/ETU, Ruokavirasto			VRN: Vuonna 2017 lanseerattu Ravitsemussitoumus-toimintamallin sitoumusten tekemisen edistäminen ja tukeminen, ravitsemussuositukset (päivitykset alaryhmiin).	Ravitsemussitoumusjärjestelmän arviointi v. 2020	Sitoumusjärjestelmän jatkaminen ja kehittäminen seurannan ja arvioinnin pohjalta.
52	6	Ruoka ja kansanterveys	<i>Tuetaan päätöksentekoa arvioimalla eri politiikkojen, kuten maatalous- ja kauppapolitiikan, vaikutusta ravitsemukseen ja hyödyntämällä terveystaloudellista laskentaa.</i>	MMM/ETU, Ruokavirasto			Vuonna 2019 käynnistymässä VNTEAS-hanke liittyen ravitsemukseen https://tietokayttoon.fi/hankeet/hanke-esittely/-/asset_publisher/houkutusten-maailmasta-lasten-terveelliseen-ruokaymparistoon-puhtia-poikkihalimallisuudesta .		

NR	Luku	Selonteon osa-alue	Toimenpide	Vastuutahot	Kytkös eduskunnan kannanottoon	Priorisointi 1-25 Ruoka2030 toimeenpanokyselyn pohjalta ja aikataulu	Mitä tehty 18.1.2016 jälkeen	Mitä vielä tehtävä 2020 mennessä?	
53	6	Ruoka ja kansanterveys	<i>Selvitetään mahdollisuudet ohjata verotuksen keinoin kansalaisten kulutustottumuksia sekä teollisuuden tuotekehitystä ravitsemuksellisesti laadukkaampiin elintarvikkeisiin.</i>	MMM/ETU, Ruokavirasto			VRN: On osallistunut antamalla lausuntoja erilaisten hallinnollisten/verotuksellisten keinojen vaikutuksista kulutustottumuksiin. Seuraa kansallista tilannetta.	VN-TEAS (VM vastuulla) käynnistyy 2018. ALV-VRN: Osallistuu hallinnollisten keinojen arviointiin. Antaa lausuntoja koskien terveysperustaisen verotuksen tarvetta ja vaikutuksia väestön ruoankäyttöön, ravitsemukseen ja terveyteen. Seuraa kansallista keskustelua ja tilannetta.	
54	6	Ruoka ja kansanterveys	<i>Varmistetaan, että Suomen hyvä elintarviketurvallisuus on tärkeä vientivaikuttimme ja että viranomais toiminta tukee vientiä.</i>	MMM/ETU, Ruokavirasto	<i>"Eduskunta edellyttää, että VN varaa riittävät taloudelliset ja toiminnalliset resurssit elintarvikkeiden ja veden viennin pitkäjänteiseen ja suunnitelmalliseen edistämiseen."</i>	1. Suomalaisen ruoan kansainvälinen markkinointi	Ruokavirasto huolehtii viranomaisjärjestelmän toimivuudesta	Viennin valvontaa koskevat säädökset lisätään elintarvikelakiin sen kokonaisuudistuksen yhteydessä. Makera haussa painopisteena	
55	6	Ruoka ja kansanterveys	<i>Huolehditaan, että Suomessa viranomaisjärjestelmä kykenee vastaamaan valvonnallisiin haasteisiin ja että Suomessa on valmius tehokkaasti tunnistaa, hoitaa, ehkäistä ennalta ja torjua eläin- ja kasvitauoja, zoonooseja sekä muita uusia ja jo tunnettuja elintarviketurvallisuuteen liittyviä uhkia.</i>	MMM/ETU, Ruokavirasto			Ruokavirasto huolehtii viranomaisjärjestelmän toimivuudesta		
56	6	Ruoka ja kansanterveys	<i>Luodaan toimiva seuranta järjestelmä ja indikaattorit kuvaamaan, kuinka ruokajärjestelmä tukee kansanterveyttä kemiallisen, mikrobiologisen ja ravitsemuksellisen turvallisuuden kautta.</i>	MMM/ETU, Ruokavirasto			Huomioitu tämä näkökulma pohdittaessa uusia tuloksellisuusmittareita maakuntahallinnoille. VRN: Käynnistänyt keskustelua ja asiantuntijaselvityksiä koskien kansallisia väestön ravitsemuksen ja ruokapalvelujen laadun indikaattoreita ja mittareita	Uusien maakunnallisten mittareiden ja keskushallinnon tavoitteiden kokonaistarkastelu seuranta järjestelmän pohjatyöksi. Laadittava ja oletettava käyttöön yhteiset kansalliset, alueelliset ja paikalliset väestön ravitsemuksen, ruokakasvatuksen ja ruokapalvelujen laadun indikaattorit ja mittarit.	Tilanneseuranta käyttäen sovitteja indikaattoreita ja mittareita. Jatkuvan raportointijärjestelmän luominen, esim. TEA-viisari, opetuksen ja kasvatuksen sisällölliset indikaattorit, HYTE-kertoimet.
57	6	Ruoka ja kansanterveys	<i>Viranomaisvalvonnan riskiperusteisuutta ja asiakaslähtöisyyttä ("valvojasta valmentajaksi" toimintakulttuuria) kehitetään ja sen valtakunnallisesta yhtenäisyydestä huolehditaan.</i>	MMM/ETU, Ruokavirasto	<i>Eduskunta edellyttää, että VN helpottaa kotimaisen ruuan ja lähiruuan pienimuotoista jalostusta.</i>		Oiva, riskiluokitus, VATI, pk-neuvontahanke, valvonnan riskiperusteisuus mukana elintarvikelain kokonaisuudistuksessa.	Käynnistetään keskustelu ravitsemusturvallisuuden valvonnasta osana elintarvikevalvontaa. Sisällytetään valvojasta valmentajaksi -prosessiin osaksi ravitsemusturvallisuuden ohjaaminen, neuvonta ja omavalvonnan kehittäminen. Vapaaehtoisen järjestelmän luominen ravitsemusturvallisuuden edistämiseksi.	Ks edellä. Saatavan kokemuksen pohjalta luodaan valtakunnallisesti kattava ohjausjärjestelmä osaksi elintarvikevalvonnan valmennustyötä. Resurssoidaan tarvittava työ.
58	6	Ruoka ja kansanterveys	<i>Kannustetaan elinkeinoa käyttämään elintarviketurvallisuutta tukevia vastuullisuusjärjestelmiä.</i>	MMM/ETU, Ruokavirasto			Pilottihanke, jossa selvitetty yksityisten laatu järjestelmien vaikutusta viranomaisvaatimusten täyttymiseen.	Selvitetään mahdollisuuksia hyödyntää yksityisiä laatu järjestelmiä viranomaisvalvonnan tukena.	
59	6	Ruoka ja kansanterveys	<i>Kehitetään viranomaisten riskiviestintää. Hyödynnetään myös kolmannen sektorin neuvontarooli etenkin kotitalouksien elintarviketurvallisuuden riskien hallinnassa sekä yksilön oman roolin tunnistamisessa.</i>	MMM/ETU, Ruokavirasto		25. Kehitetään viranomaisten viestintää riskitilanteista	Viestintä, pk-neuvontahanke.		

NR	Luku	Selonteon osa-alue	Toimenpide	Vastuutahot	Kytkös eduskunnan kannanottoon	Priorisointi 1-25 Ruoka2030 toimeenpanokyselyn pohjalta ja aikataulu	Mitä tehty 18.1.2016 jälkeen	Mitä vielä tehtävä 2020 mennessä?	
60	6	Ruoka ja kansanterveys	<i>Vahvistetaan alueiden roolia terveellisen ravitsemuksen edistämisessä ja kannustetaan kuntia noudattamaan ravitsemussuosituksia hankinnoissa sekä tuomalla laillistettujen ravitsemusterapeuttien palvelut kansalaisten saataville.</i>	MMM/ETU, Ruokavirasto			VRN: Laatinut ja antanut ravitsemussuositukset, joissa kaikissa terveyttä edistävän ruokavalion edistämisen tavoitteet, seuranta ja arviointi kuvattuna (katso toimenpiteet edellä useassa kohdassa). Motivan kysely 2018 kunnille ja valtion laitoksille VN-periaatepäätöksen huomioimisesta elintarvikehankinnoissa (kestävyys+ravitsemus), Koulujakelujärjestelmän viestintäkampanja 2018-2020. Kouluruokasuosituksen viestintäkampanja. Kuntapäätäjien ravitsemusopas VRN:n päivitettävänä. Kansliapäällikön kirje ministeriöille hallinnonalojen ruokahankintojen vastuullisuuden edistämiseksi.	Pitkän aikavälin systemaattinen työ, seuranta ja arviointi, ks. Toimenpiteet, indikaattorit ja mittarit edellisissä	
61	6	Ruoka ja kansanterveys	<i>Vahvistetaan ruokapalveluiden roolia, edistetään palveluiden laatua, houkuttelevuutta ja saatavuutta ja kannustetaan siihen, että jokainen suomalainen syö täysipainoisen aterian joka päivä. Panostetaan maillavan ja terveellisen ruuan tarjontaan varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja yliopistoissa.</i>	MMM/ETU, Ruokavirasto			VRN: Laatinut ja antanut uudet suositukset väestön ravitsemuksen edistämiseen. VRN päivittänyt kuntapäätäjien ravitsemusoppaan 2018, koulujakelujärjestelmän ja kouluruokasuositusten tiedotuskampanjat. Suosituksista laadittu jaikautamissuunnitelmat. Ravitsemussitoutus-toimintamalli jaikautamisen työkaluna.	Arviointi 2020.	
62	6	Ruoka ja kansanterveys	<i>Hyödynnetään uutta teknologiaa elintarviketurvallisuuden edistämiseksi ja valvonnassa.</i>	MMM/ETU, Ruokavirasto			Teknologian mahdollinen hyödyntäminen nostettu esille elinkeinon kanssa lihan tarkastuksen suhteen. Videon käyttöä ante mortem –tarkastuksen suorittamisessa on pilotoitu (etä ante mortem –hanke). Hanketta esiteltiin komissiolle ja toisille jäsenvaltioille lammikuussa 2017.	Selvitetään miten uutta teknologiaa hyödynnetty lihan tarkastuksessa muualla. Tietojärjestelmätyö (VATI-hanke) huomioi etätarkastusten tekemisen	Kehitetään teknis+J66ä sovelluksia ja pyritään saamaan videon käyttö <i>ante mortem</i> –tarkastuksen apuna hyväksytyksi EU-lainsäädännössä*
63	7	Ruokaturva ja huoltovarmuus	<i>Turvataan valtioneuvoston asettamien tavoitteiden mukaisesti väestön ravinnon saatavuus, laatu ja turvallisuus riittävällä kotimaisella maataloustuotannolla ja varmuusvarastoinnilla, kehittämällä tuotantojärjestelmän kykyä hyödyntää uusiutuvia ja kierrätettäviä tuotantopanoksia sekä varmistamalla tuotannossa tarvittavien ulkomaisten tuotantopanosten saatavuus.</i>	MMM/MARY, MAKE, EUKA			Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma 2014-2020 toimenpiteineen vastaa ruokapolitiikkaselonteon ehdotuksen toteuttamiseen.	MAKE pyrkii siihen, että vastaavat toimenpiteet sisältyvät myös tulevaan maaseutuohjelmaan. Investointituella pyritään kannustamaan tuotantokapasiteettia uudistaviin investointeihin.	
64	7	Ruokaturva ja huoltovarmuus	<i>Vähennetään riippuvuutta fossiilista raaka-aineista lisäämällä bioenergian ja muun uusiutuvan energian käyttöä. Lisätään biokaasun ja sähkön käyttöä myös työkoneneiden käyttövoimana.</i>	MMM/MARY, MY, MAKE, EUKA	13. Maatalous osaksi bio- ja kiertotaloutta		Syksyllä 2016 annettu energia- ja ilmastostrategia linjaa näitä toimenpiteitä. Selvitetty biokaasun käyttöä työkoneneissa osana em. strategian valmistelua. Siirtyminen uusiutuvan energian käyttöön ja energiankäytön tehostaminen näkyvät vahvasti maaseutuohjelman tavoitteissa ja toimenpiteissä.	Maaseutuohjelman valmistelussa pyritään siihen, että myös tulevilla ohjelmakaudella tuettaisiin uusiutuvan energian tuotantoinvestointeja.	
65	7	Ruokaturva ja huoltovarmuus	<i>Parannetaan ruokajärjestelmän kestävä kiertotaloutta ja energia- ja materiaalihölkkuutta esimerkiksi neuvonnalla, yhteistyöllä ja tuotantotiloja ja -välineitä uudistamalla. Tuetaan uusia teknologioita, jotka mahdollistavat kestävä kiertotalouden.</i>	MMM/MARY, MAKE, EUKA			Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma 2014-2020 toimenpiteineen vastaa ruokapolitiikkaselonteon ehdotuksen toteuttamiseen. MMM ja Sitra rahoittaneet neljä alueelliseen kestävään ruokajärjestelmään liittyvää pilottihanketta.	MAKE pyrkii siihen, että vastaavat toimenpiteet sisältyvät myös tulevaan maaseutuohjelmaan. Erityisesti pyritään kannustamaan uuden ympäristön tilaa parantavan teknologian käyttöön ottoon.	

NR	Luku	Selonteon osa-alue	Toimenpide	Vastuutahot	Kytkös eduskunnan kannanottoon	Priorisointi 1-25 Ruoka2030 toimeenpanokyselyn pohjalta ja aikataulu	Mitä tehty 18.1.2016 jälkeen	Mitä vielä tehtävä 2020 mennessä?	
66	7	Ruokaturva ja huoltovarmuus	<i>Lisätään kotimaista valkuaisuutantoa, tehostetaan ja monipuolistetaan kotimaisen valkuaisen rehukäyttöä sekä lisätään kotimaisen kasviproteiinin suoraa käyttöä ihmisravintona kannustaten elintarvikeosaajia innovatiiviseen tuotekehittelyyn. Tuetaan kotimaista kasvinjalostustoimintaa sekä pelto- että puutarhakasvien osalta.</i>	MMM/MARY, MAKE, EUKA (ml. aikuistuotannosta vastaavat)		15. Kotimaisen valkuaisuutannon lisääminen	VRN: Kotimaisten kasviproteiinin lähteiden käytön edistäminen on kirjattu ruokasuosituksiin. Kasvispainotteisen ruokavalion edistäminen. Hyönteiset elintarvikkeena -Ruokaviraston ohje tehty 1.11.2017.	Suosittelujen jalkauttaminen ja käyttöönotto. 2020 suositusten arviointi (pohjoismaiset uudet suositukset päivittyvät).	Pitkänaikavälin tavoitteena on, että suurin osa väestöstä syö ravitsemussuosittelun mukaisesti. Asetettava väestötason tavoitteet ad 2030 ja tarvittavat toimenpiteet kasvispainotteisen ruokavalion toteuttamiseksi.
67	7	Ruokaturva ja huoltovarmuus	<i>Lisätään ruokajärjestelmän toimijoiden varautumisosaamista ja parannetaan varautumisjärjestelyjä.</i>	MMM/MARY, MAKE, EUKA		24. Parannetaan varautumisosaamista ja järjestelyjä	Aikuistuotannon varautumisen työryhmän toimenpide-ehdotukset: häiriökorttien laadinta organisaatioittain, koulutus- ja harjoitussuunnitelman toteuttaminen, VAP varausjärjestelmän kehittäminen.	Laajennetaan yhteistä varautumista koko ketjun kattavaan verkostoon ja sen yhteisiin harjoituksiin. Paikallisen ja alueellisen varautumisen käytäntöjen vakinnuttaminen.	
68	7	Ruokaturva ja huoltovarmuus	<i>Varmistetaan tehokkaat ennaltaehkäisevät toimenpiteet uusien kasvitautien ja tarttuvien eläintautien leviämisen estämiseksi.</i>	MMM/MARY, EKY, MAKE, EUKA			Ruokavirasto jakaa aktiivisesti tietoa Suomea uhkaavista eläintaukeista eri kanavia käyttäen viljelijöille ja muille sellaisille taholle, jotka voivat toiminnallaan vaikuttaa tautien ehkäisemiseen ja tunnistamiseen. Viranomaisyhteistyötä on kehitetty moniviranomaisharjoituksilla, riskitiedotusta ja seuranta- ja eläintautien keruuta lisäämällä sekä seminaareilla ja koulutustilaisuuksilla, yhteistyötä on tehty naapurimaiden kanssa. Tullin toimivalta eläintautilain valvonnassa laajenee (1.4.2019). Tullin käyttöön ruokakoirat. Ruokaviraston panostukset ASF-viestintään.	Tiedottaminen eläin- ja kasvitaukeista on jatkuvaa toimintaa, jossa painopiste vaihtelee lähialueiden tautitilanteesta riippuen. Kehitetään kasvitaukeihin liittyvät nettisivustoa yhteistyössä elinkeinon kanssa.	Tiedottaminen eläin- ja kasvitaukeista on jatkuvaa toimintaa, jossa painopiste vaihtelee lähialueiden tautitilanteesta riippuen.
69	7	Ruokaturva ja huoltovarmuus	<i>Edistetään omatoimista varautumista.</i>	MMM/MARY, MAKE, EUKA			72 tuntia-konseptin lanseeraus keväällä 2017 KOVA tmi:n toimesta (MMM mukana). Maaseudun kehittämissuunnitelman koulutus- sekä yhteistyötoimet välillä.	72 tuntia konseptin vakiinnuttaminen viestinnän ja markkinoinnin keinoin	Varautumisen taitojen ylläpito ja kehittäminen
70	7	Ruokaturva ja huoltovarmuus	<i>Huomioidaan Suomen kansallisessa kestävä kehityksen Agenda 2030:n toimeenpanossa eri politiikanalojen keskinäisvaikutukset ruokaturvaan Suomessa ja globaalisti.</i>	MMM/MARY, MAKE, EUKA			VNK:n Sitoumus 2050, MMM edistää toiminnallaan YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamista (MMM strategian mukaisesti).		
71	8	Kilpailukyky	<i>Kehitetään vientiosaamiseen tähtäviä ohjelmia ja koulutusta sekä tukipalveluja sekä niiden saatavuutta. Hyödynnetään muilla toimialoilla syntynyttä osaamista elintarvikeviennin kehittämiseksi.</i>	MMM/EUKA, MARY, EKY, ETU, LUVI, MAKE, Tekes, Ruokavirasto	<i>"Eduskunta edellyttää, että VN varaa riittävät taloudelliset ja toiminnalliset resurssit elintarvikkeiden ja veden viennin pitkäjänteiseen ja suunnitelmalliseen edistämiseen."</i>	1. Suomalaisen ruoan kansainvälinen markkinointi	Food from Finland -ohjelman toimenpiteet ja resursointi. Ruokaviraston toimenpiteet erityisesti pk-yritysten vientivaihtimien kehittämiseksi. Vientiosaaja-koulutukset vuosina 2018-19 neljässä AMK:ssa. Vientitoiminta on osa vuoden 2019 alussa aloitaneen Ruokaviraston toimintaa.		Vientitoimintojen vakiinnuttaminen.
72	8	Kilpailukyky	<i>Edistetään erityisesti korkean jalostusasteen tuotteiden vientiä. Näin vahvistetaan kotimaista tuotantoa ja hyödynnetään kansainvälisten markkinoiden tarjoamat mahdollisuudet.</i>	MMM/EUKA, MARY, LUVI, MAKE, EKY, ETU, TEM, Ruokavirasto	<i>"Eduskunta edellyttää, että VN varaa riittävät taloudelliset ja toiminnalliset resurssit elintarvikkeiden ja veden viennin pitkäjänteiseen ja suunnitelmalliseen edistämiseen."</i>	4. Viennissä keskitytään korkean jalostusasteen tuotteisiin	Food from Finland -ohjelman toimenpiteet ja resursointi, Finnish Food Innovations-hankkeen kautta pk-yrityksiä mukaan vientiohjelmaan. MTK:n MAKERA-rahoitettu vienninedistämishanke. Ruokaviraston toimenpiteet uusien vientimahdollisuuksien avaamiseksi. Grüne Woche 2019 Suomen kumppanuusmaahankkeen tukeminen.	FFF-ohjelman vaikuttavuuden arviointi	

NR	Luku	Selonteon osa-alue	Toimenpide	Vastuutahot	Kytkös eduskunnan kannanottoon	Priorisointi 1-25 Ruoka2030 toimeenpanokyselyn pohjalta ja aikataulu	Mitä tehty 18.1.2016 jälkeen	Mitä vielä tehtävä 2020 mennessä?	
73	8	Kilpailukyky	<i>Huolehditaan siitä, että viranomaisilla on edellytykset todentaa virallisten vientivaatimusten täyttyminen ja osallistaa markkinoiden avaamiseksi välttämättömien viranomaistietojen toimittamiseen kolmansille maille.</i>	MMM/EUKA, MARY, LUVE, MAKE, EKY, ETU, Ruokavirasto	<i>"Eduskunta edellyttää, että VN varaa riittävät taloudelliset ja toiminnalliset resurssit elintarvikkeiden ja veden viennin pitkäjänteiseen ja suunnitelmalliseen edistämiseen."</i>	7. Hallinnollisten ja teknisten esteiden purku viennistä	Vientivalvonnan kehittäminen. Vientitoimintojen jatkon pohdinta. Ruokavirasto on hallituksen kärkihankerahoituksen turvin edistänyt suomalaisten elintarvikkeiden pääsyä EU:n ulkopuolisten maiden markkinoille, vientivalvontajärjestelmien kehittämistä ja pk-yritysten mahdollisuuksia elintarvikkeiden viennin käynnistämiseen.	Vientitoimintojen vakinnuttaminen. Vienninedistäminen on kirjattu osaksi Ruokaviraston lakisäätöisiä tehtäviä. Ruokaviraston vienninedistämistyön jatkuu turvataan riittävällä rahoituksella.	
74	8	Kilpailukyky	<i>Kehitetään vientiä ja kansainvälistä kauppaa tukevat digitaaliset järjestelmät.</i>	MMM/EUKA, MARY, LUVE, MAKE, EKY, ETU, Ruokavirasto	<i>"Eduskunta edellyttää, että VN varaa riittävät taloudelliset ja toiminnalliset resurssit elintarvikkeiden ja veden viennin pitkäjänteiseen ja suunnitelmalliseen edistämiseen."</i>		Kesko käynnisti verkkokaupan yhteistyössä Alibaban kanssa, E-cert, E-control, sähköiset vientitodistukset, EU:n TRACES-tietojärjestelmän käyttöönotto viennissä	Kansallisten ja EU:n tietojärjestelmien integrointi	
75	8	Kilpailukyky	<i>Edistetään vesiosaamisen ja -teknologian vientiä.</i>	MMM/ELKA ja LUVE, TEM, YM, SYKE, LUKE, VTT, Ely-keskukset, Ruokavirasto, Business Finland, kunnat, STM ja THL, rahoittajat	<i>"Eduskunta edellyttää, että VN varaa riittävät taloudelliset ja toiminnalliset resurssit elintarvikkeiden ja veden viennin pitkäjänteiseen ja suunnitelmalliseen edistämiseen."</i>	10. Veden, vesiosaamisen ja -teknologian viennin edistäminen	Sinisen biotalouden kansallinen kehittämissuunnitelma (painopisteenä vesiosaaminen) toimeenpanovaiheessa, hankkeiden 2. rahoitushaku toteutettiin toukokuussa 2018, Pohjoismaiden sinisen biotalouden tiekartta hyväksytty. Food from Finland -vientiohjelma, esimerkiksi Etelä-Afrikan markkinat.	Selvitettävä juomavesiyrittysten halu ja mahdollisuudet veden viennin sekä varattava siihen riittävät taloudelliset ja toiminnalliset resurssit.	
76	8	Kilpailukyky	<i>Tehostetaan kansainvälistä markkinointia ja viestitään suomalaisen ruuan laadusta ja turvallisuudesta sekä ruokajärjestelmän tutkituista ja todennetuista vahvuuksista.</i>	MMM/EUKA, MARY, LUVE, MAKE, Ruokavirasto, Luke	<i>"Eduskunta edellyttää, että VN varaa riittävät taloudelliset ja toiminnalliset resurssit elintarvikkeiden ja veden viennin pitkäjänteiseen ja suunnitelmalliseen edistämiseen."</i>	1. Suomalaisen ruoan kansainvälinen markkinointi	Ruokaviraston ja Luken yhteinen ruokafaktatietosivusto on avattu ja julkaistu suomeksi, ruotsiksi, englanniksi ja saksaksi. Business Finlandin Food from Finland -vientiohjelma. Läheltä parempaa -kampanja		
77	8	Kilpailukyky	<i>Haetaan EU:n ja kansallisen lainsäädännön yhteensovittamiseen yritystoimintaa helpottavia joustoja. Kiinnitetään huomiota varsinkin valvonnan kehittämiseen ja pyritään vähentämään yrityksiltä aikaa vieviä, eri säädospojiin perustuvia valvontoja.</i>	MMM/EUKA, MARY, LUVE, MAKE	<i>"Eduskunta edellyttää, että VN edistää nykyistä tehokkaammin ruokamarkkinoiden aitoa toimivuutta ja kilpailullisuutta ja tarvittavin lainsäädäntötoimin huolehtii markkinoiden tasapuolisesta kilpailuasetelmasta."</i> "Eduskunta		Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2014-2020 toimenpiteiden vastaa toimenpiteen toteuttamiseen.	Pyritään siihen, että vastaavat toimenpiteet sisältyvät myös tulevaan maaseutuohjelmaan.	
78	8	Kilpailukyky	<i>Pyritään poistamaan hallinnollisia ja teknisiä kaupan esteitä vientimarkkinoilla.</i>	MMM/EUKA, MARY, LUVE, MAKE, EKY, ETU, Ruokavirasto	<i>"Eduskunta edellyttää, että VN varaa riittävät taloudelliset ja toiminnalliset resurssit elintarvikkeiden ja veden viennin pitkäjänteiseen ja suunnitelmalliseen edistämiseen."</i>	1. Suomalaisen ruoan kansainvälinen markkinointi, 7. Hallinnollisten ja teknisten esteiden purku viennistä	Hallinnollisia ja teknisiä kaupanesteitä on tunnistettu ja poistettu neuvotteluin kolmansien maiden viranomaisten kanssa ja selvittämällä kolmansien maiden vientieitoja. TEM ja UM valmistelevat kyselyä (keväät 2019) kansainvälistä kauppaa tekevien suomalaisyritysten kilpailua kokemuksista kilpailua vääristävistä valtiontuista. Kyselyssä kartoitetaan pääasiassa kolmansien maiden eli EU:n ulkopuolisten maiden vääristäviä valtiontukia.	Työ jatkuu.	
79	8	Kilpailukyky	<i>Kevennetään sääntelyä ja sen toimeenpanoa. Näin parannetaan koko ruokajärjestelmän kilpailukykyä ja varmistetaan yrityksille kohtuulliset toimintaedellytykset</i>	MMM/EUKA, MARY, LUVE, MAKE	<i>Eduskunta edellyttää, että VN helpottaa kotimaisen ruuan ja lähiruuan pienimuotoista jalostusta.</i>	1. Suomalaisen ruoan kansainvälinen markkinointi, 14. Kevennetään sääntelyä ja kehitetään hankintaosaamista	EU-vaikuttaminen, kansallisten säädösten keventämismahdollisuuksien läpikäyntiä. MMM:ön perustettu hankintalähettelin virka määräajaksi 2019.	Huomioidaan vuoden 2020 jälkeisen maatalouspolitiikan kansallisessa suunnittelussa ja vaikuttamalla EU-säädöksiin.	Noiin vuonna 2028 alkaa jälleen uusi CAP-suunnittelukausi. Kausien taiteessa on suurimmat mahdollisuudet sääntelyn ja toimeenpanon muutoksiin. Edellytetään julkisten ruokahankintojen raaka-aineilla ja tuotantotavoilla kansallisen

NR	Luku	Selonteon osa-alue	Toimenpide	Vastuutahot	Kytkös eduskunnan kannanottoon	Priorisointi 1-25 Ruoka2030 toimeenpanokyselyn pohjalta ja aikataulu	Mitä tehty 18.1.2016 jälkeen	Mitä vielä tehtävä 2020 mennessä?
80	8	Kilpailukyky	Varmistetaan, että EU:n yhteismarkkinoille tulevat tuotteet täyttävät markkinoilla oleville tuotteille asetetut säännöt ja määräykset.	MMM/EUKA, MARY, LUVÉ, MAKE, EKY, ETU, Ruokavirasto, Tulli			EU-vaikuttaminen, tuontitarkastukset	Huomioidaan EU:n yhteismarkkoille tuotavien tuotteiden aiheuttamat riskit ihmisten, eläinten ja kasvien terveydelle sekä ympäristölle EU-säädösten valmistelussa.
81	8	Kilpailukyky	Edistetään kahdenvälisissä kauppaneuvotteluissa vastuullisten ja unionin tuotantotapaa vastaavien tuotantotapojen, kuten eläinten hyvinvoinnin huomioivien toimintatapojen, käyttöönottoa kumppanimaisissa.	MMM/EUKA, MARY, LUVÉ, MAKE, EKY, ETU			Kansainvälinen vaikuttaminen	
82	8	Kilpailukyky	Viestitään nuorille ruokasektorista ja sen tarjoamista eri tehtävistä, jotta turvataan ruoka-alan säilyminen Suomessa.	MMM/EUKA, MARY, LUVÉ, MAKE		5. Kuluttajien tarpeiden ja toiveiden huomiointi	Ruuan arvostuskampanja alkanut vuoden 2018 alussa. Koulujakelun liitännäiskampanja käynnistynyt kesällä 2018. Läheltä parempaa -kampanjan yhteistyö Luonnonvara-alan oppilaitosten Luonnosta ammatiksi -rekrytointikampanjan kanssa.	
83	8	Kilpailukyky	Vahvistetaan hankintaosaamista tarjoamalla koulutusta ja neuvontaa.	MMM/MARY, TEM, Motiva, EkoCentria		2016, 14. Kevennetään sääntelyä ja kehitetään hankintaosaamista	VNP vastuullisista elintarvikehankinnoista, hankintaopas, koulutukset hankinnoista vastaaville taholle. VRN ollut mukana tuottamassa oppaaseen ravitsemuslaadun vähimmäisvaatimukset elintarvikehankinnoille. Hankintalähtetilat aloittanut työnsä MMM:ssä 2019.	Tarvitaan VNP:n seuranta myös ravitsemuslaadun osalta
84	8	Kilpailukyky	Parannetaan kuluttajien tietoisuutta suomalaisen ruuan laadusta ja turvallisuudesta sekä ruokajärjestelmän vahvuuksista esimerkiksi pakkausmerkintöjen ja muun kuluttajille suunnatun viestinnän avulla.	MMM/EUKA, MARY, LUVÉ, MAKE		1. Suomalaisen ruoan kansainvälinen markkinointi	Kansalliset ruokakilpailut kuten artesaaniruokakilpailu, vuoden lähiruokateko, vuoden elintarvike jne. nostavat suuren yleisen tietoisuuteen uusia suomalaisia laatu tuotteita. Ruokaviraston ja Luken ruokafaktasivusto julkaistu suomeksi, ruotsiksi, englanniksi ja saksaksi. Läheltä parempaa -kampanja 2018-2019. Elintarvikelainsäädännön muutokset, mukaan lukien alkuperämerkintäasetukset.	Eläinten hyvinvointiin liittyvien merkintäjärjestelmien kehittäminen. Ruokafaktasivuston mahdolliset muut käänösversiot.
85	8	Kilpailukyky	Edistetään varmennettujen laatujärjestelmien kehittämistä ja käyttöönottoa sektorikohtaisesti. Hyödynnetään laatujärjestelmiä entistä tehokkaammin erityisesti valvonnassa.	MMM/EUKA, MARY, LUVÉ, MAKE, EKY, ETU, Ruokavirasto			MMM:n toimeksiannosta tehdystä, kesäkuussa 2017 julkaistussa maataloustuotannon valvontaselvityksessä on esitetty kehittämissuhteita laatujärjestelmiin kuuluvien tilojen valvonnan vähentämiseksi. Hyödynnetään elinkeinon vastuulla olevia laatujärjestelmiä, kun niiden sisältö kattaa viranomaisvaatimukset ja järjestelmän auditointi riippumattoman tahon toimesta on järjestetty. Kansallisen laatujärjestelmän kehittämistä jatketaan naudanliha- ja siipikarjasektoreilla.	Elinkeino kehittää laatujärjestelmiään siten, että niillä voidaan ainakin osittain korvata viranomaisvalvontaa. Elinkeino kehittää laatujärjestelmiään siten, että niillä voidaan korvata merkittävä osa viranomaisvalvonnasta.